

SZERGEJ PROKOFJEV

(1891 — 1953)

Nyolcvanéves lenne, ha élne. Majdnem két évtizede halott. Nemcsak a szovjet zenetörténelemnek, hanem az egyetemes zenei művelődésnek is egyik kiemelkedő alkotóegyénisége.

A szovjet zenetudomány egyik sürgős feladatának tekintette a zeneszerző hagyatékának, munkásságának rendszeres feldolgozását, közkinccsé tételét. Prokofjev halála után megszólaltak a kortársak s a fiatalabb nemzedék tagjai. Elmondották személyes élményeiket a jelentős alkotóról, a készséges munkatársról, illetőleg a közvetve nevelő elődről. Előkerültek a zeneszerző régebbi írásai megsárgult folyóiratok lapjairól, felbukkantak levelek, nyilatkozatok. És napvilágot látott az első Prokofjev-kötet — emlékekkel, írásokkal, dokumentumokkal, a zeneszerző önéletírásával, munkáinak teljes jegyzékével.

E kötetből s más tanulmányokból kibontakoznak a prokofjevi életút s alkotói oeuvre lényeges vonásai. Nyomon követhetők gyermek- és ifjúévei, a maguk következetes munkájával, tiszteletparancsoló akarateréjével. Másként nem is képzelhető el három főtanszak elvégzése — a zeneszerzési, karmesteri és zongoraszaké. Figyelme mindvégig kiterjedt azokra a jelenségekre, amelyekben a fejlődés csíráját sejtette, a megszokottól, a sablontól való eltávolodás lehetőségeit vélte felismerni. Stílusának minden egyénien újszerűsége mellett is hangsúlyozta a klasszikus orosz és egyetemes zene igazi értékeinek időtálló értékét.

Korai műveitől kezdve az utolsóig, egyéni alkotói utat járt, távol az utánzás, epigonizmus kísértéseitől. Határozottan egyéni vonások jellemezték már Szkita-szvit-jét. A forradalmi esztendők

élményeit programszerű zongoradarabban rögzítette. Klasszikus szimfóniájában Haydn és a modern zene stílusvonásait foglalta egységes keretbe. Későbbi szimfóniái közül az ötödikben az emberi szellem nagyságának hódolt; a hetedikben egyszerűbb nyelvezettel, klasszikusokra emlékeztető arányérzékkel alkalmazott szláv és osztrák népi zenét. Szimfonikus szvitjeiben elsősorban balettjeinek zenei anyagából hasznosított. A shakespearei humánus mélységeit énekelte meg a Romeo és Júlia-ban, az orosz mesevilág szépségeit elevenítette fel a Kövirág-ban. A munkásélet tematikájából merített az Acéllépcső-ben. Külön érdeme a gyermekeknek szánt zeneirodalom gazdagítása — Péterke és a farkas, Téli táborozás élményszerű muzsikájával.

Ürsenyműveiben technikai szempontból igényesebb vagy a mélyebb tartalomra koncentrált, népi és diatonikus elemekkel archaizál vagy virtuózan kísérletező.

A színhadhoz kapcsolódó műveiben az opera, balett és kísérőzene lehetőségeket aknáztta ki. Az első világháború utáni küzdelmes éveket elevenítette meg a beszélt nyelv s az ukrán népdal forrásainak felhasználásával a Szemjon Kotko-ban. Lírai vígopera-témával, az ellentétek dramaturgiai kiaknázásával találkozunk Eljegyzés a kolostorban című művében.

A Nagy Honvédő Háború éveiben egész sor kisebb-nagyobb terjedelmű alkotás mellett az orosz történelem egyik legjelentősebb mozzanatát állította tanulságos példaként a szovjet emberek elé. Tolsztoj monumentális műve, a Háború és béke alapján. Utolsó operájában az Egy igaz ember történetében a szovjet ember helytállását mutatta be a második világháborúban.

Nem idegenkedett a filmzenétől sem (Pikk dáma, Alexandr Nyevszkij, Rettenetes Iván, Hamlet). Folytatni lehetne műveinek sorát a hangszeres kamarazene-darabokon át a dalokig.

Egyéniségét, munkásságát az állandó keresés, kutatás, az étellel való kapcsolat jellemezte. „Milyen legyen a szovjet zene? — tette fel önmagának a kérdést a harmincas években, s mindjárt válaszolt is rá: — Legyen benne tartalmában és megoldásában az élet valósága, lendülete, legyen világos, érthető, sablonmentes, de sohasem vulgáris, szimplista. Legyen újszerűen egyszerű.” Ezeknek az esztétikai elveknek tiszteletben tartásával, egyéni alkalmazásával hozott létre egyetemes értékű alkotásokat.

BENKO ANDRÁS

Több olvasónk levélben,
a sajtó többször is
nyilvánosan szóvá tette,
hogy a Művelődés
sok helyen nem kapható
lapárusoknál.
Többször jelzett okokból
szerkesztőségünk válasza:
Aki hozzá akar jutni
a Művelődéshez
idejekorán rendelje meg.

Aki borítékban óhajtja kapni
a Művelődést
a szerkesztőség címére
postautalványon küldje
az előfizetés díját.

Hasonló módon megrendelhetők
a Művelődés korábbi számai.
Még rendelkezésre áll
néhány példány
1970. évi 9. számunktól
legutóbbi számunkig.

Előző számunkban
Tudor Vladimirescu forradalmáról,
Nicolae Iorgáról,
Aranyosszék, Torda, Torockó
múltjáról és jelenéről,
hagyományairól, közművelődéséről,
népművészetéről és kiválóságairól
olvashat a M megrendelője.

TARTALOM

Az RKP KB Végrehajtó Bizottságának ülése	1
<i>Nicolae Ceaușescu</i> : Javaslatok a politikai-ideológiai tevékenység, a párttagok, az összes dolgozók marxista-leninista nevelésének javítására vonatkozó intézkedésekről	2
<i>Nicolae Ceaușescu</i> : Előadói beszéd az ideológia, a politika és kulturális-nevelő tevékenység terén dolgozó pártaktívák munkatanácskozásán	5
Románia Szocialista Köztársaság Magyar Nemzetiségű Dolgozói Tanácsának távirata Nicolae Ceaușescu elvtárshoz, a Román Kommunista Párt főtítkárához	20
Közművelődésünk időszerű tennivalói	21
Vasile Alecsandri (1821—1890)	22
Abrahám János: Eleven forrás	24

• KRONIKA

<i>Bartis Ferenc</i> : Munkalehetőség vakációban	25
<i>Stroie Traian</i> : A kiskorúak helyes nevelése és védelme	26
<i>Bartos Endre</i> : Népművelők	27
<i>Kovács Zoltán</i> : Backamadaras pedagógusok	28
<i>Horváth Arany</i> : Lesz-e a csiréből hajtás?	29
<i>Béres Katalin</i> : Megtorpanás	29
<i>George Dem. Loghin</i> : Gyorsmérleg	31
<i>Szekeres Lajos</i> : Kisíratosi példa	32
<i>Járai Rezső</i> : Falusi könyvtárak, falusi könyvtárosok	33
<i>Almásy István</i> : Temesi tájakon	34

• JATEKSZIN

<i>Benedek Marcell</i> : Kívül az időn	35
<i>Rácz András Sándor</i> : Petőfi örökké él. Legenda.	37

• ÉNEKSZÓ

<i>Benkő András</i> : Bolyai Farkas zenészi dolgozata	39
<i>Benkő András</i> : Szergej Prokofjev	40
<i>Erzse Jenő</i> : Negyvenéves a nagyszabeni Bach Kórus	41
<i>Szenik Ilona</i> : A Kodály-módszer	42

• OLVASÓ

<i>Mircea Malița</i> : Értekezés a civilizációról	47
<i>Cseke Péter</i> : Koltói Petőfi-legendák	49
<i>Csetri Elek</i> : Petőfi Tordán	52
<i>Szabó István</i> : Segesváron a vélt sírnál (vers)	54
<i>Barabás Sándor</i> : Ioan Meșoiu: Spectacolul nunților	55
<i>Szabó István</i> : Utak, utasok	56
<i>Szabó István</i> : Agyag-virág (vers)	57

• KILÁTÓ

• Naptár	60
--------------------	----

Előfizetési díj: egész évre 60 lej, félévre 30 lej, negyedévre 15 lej, számonként 5 lej. Előfizetéseket a Lapkiadó — Întreprinderea de Stat pentru Imprimerie și Administrarea Publicațiilor — I.S.I.A.P. címére: București, Str. Brezoianu 23—25, postautalványon lehet küldeni, vagy folyószámla átutalással: Cont 64.03.01.44 B.N. R.S.R. Filiala Sectorului 7, a b o n a m e n t M ű v e l ő d é s megjelöléssel.

Külföldi ismerősök számára (azonos áron) a megyei és municípiumi postahivataloknál lehet előfizetni